Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI SIKA-ALAN SALMONELLAVAHINKORAHASTOSTA (HE 101/2026 VP)

Maa- ja metsätalousministeriö lähettää eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle tiedoksi jäljempänä selostetun muutostarpeen, joka liittyy otsikkokohdassa mainittuun hallituksen esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen. Ministeriö pyytää, että valiokunta ottaisi asian huomioon huolimatta siitä, että vastinekuuleminen on jo pidetty. Muutostarve on ilmennyt Euroopan komissiolle tehdyn valtiontuen ilmoituksen käsittelyyn liittyvässä komission ja maa- ja metsätalousministeriön välisessä vuorovaikutuksessa. Kyse on vähäisestä muutoksesta, jolla oletetaan kuitenkin olevan merkitystä valtiontuen ilmoituksen hyväksytyksi tulemisen kannalta.

Maa- ja metsätalousministeriön tarpeellisena pitämä muutos on seuraava:

17 §

Korvaukseen oikeuttavia kustannuksia ja menetyksiä koskevat rajaukset

Edellä 10 §:ssä tarkoitettua korvausta lopetetuista sioista, 11 §:ssä tarkoitettua korvausta hävitetyn tai vahingoittuneen omaisuuden käyvästä arvosta, 13 §:ssä tarkoitettua korvausta rakennuksen käytöstä poistamisesta taikka 14 tai 15 §:ssä tarkoitettua korvausta katetuoton menetyksestä ei makseta:

1) tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) 2022/2472 2 artiklan 59 kohdassa tarkoitetulle vaikeuksissa olevalle yritykselle~~,~~ ~~ellei vaikeuksiin joutuminen johdu taudinpurkauksesta~~; 10, 11 ja 14 §:ssä tarkoitettu korvaus kuitenkin maksetaan ja 15 §:ssä tarkoitettu korvaus voidaan maksaa, jos vaikeuksiin joutuminen johtuu taudinpurkauksesta;

2) yritykselle, joka ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

Korvauksen määrästä vähennetään samoista kustannuksista tai menetyksistä vakuutussopimuksen tai muun lain perusteella maksettavat korvaukset.

Muutos merkitsisi sitä, että 13 §:ssä tarkoitettua korvausta rakennuksen käytöstä poistamisesta ei voitaisi maksaa vaikeuksissa olevalle yritykselle siinäkään tapauksessa, että vaikeuksiin joutuminen johtuu taudinpurkauksesta. Kyseisessä korvauksessa on lakiehdotuksen mukaan kyse korvauksesta, johon sikayrittäjällä ei olisi automaattista oikeutta, mutta joka voitaisiin maksaa saneerauskustannusten korvauksen sijasta harkinnanvaraisesti kertakorvauksena. Pykälässä olisi korvauksen maksamiselle edellytyksiä, jotka liittyvät rakennuksen korkeaan ikään ja muihin ominaisuuksiin, joista aiheutuu riski kohtuuttoman suuriin saneerauskustannuksiin tai saneerauksen epäonnistumiseen. Käytöstä poistamisen tulisi olla tarkoituksenmukaista siitä näkökulmasta, ettei rahaston varoja käytettäisi sellaisten vanhojen rakennusten

saneeraukseen, joissa saneerauksen onnistuminen on epävarmaa. Korvaus voitaisiin maksaa vain, jos rahaston hallitus arvioisi pykälässä säädettyjen edellytysten täyttyvän. Toimijan pitäisi lisäksi tehdä pitopaikassa sen tasoiset puhdistus- ja desinfektiotoimenpiteet, joilla voitaisiin varmistaa, että rakennukseen liittyvä tartuntavaara ympäristölle poistuu.

Euroopan komissio tarkastelee sille etukäteen ilmoitettuja valtiontukijärjestelmiä EU:n perussopimuksen (SEUT 107 artikla) ja eri toimialakohtaisten tai horisontaalisten valtiontuen suuntaviivojen perusteella arvioidakseen, soveltuuko tuki EU:n sisämarkkinoille.

Ehdotetussa rahastojärjestelyssä on lähtökohtaisesti kyse maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontuesta annetuissa Euroopan unionin suuntaviivoissa (2022/C 485/01) tarkoitetusta tuesta eläintautien ennaltaehkäisystä, valvonnasta ja hävittämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen ja kyseisten eläintautien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen (II osan 1.2.1.3 jakson mukainen tuki).

Rakennusten käytöstä poistamiseen liittyvän vaihtoehtoisen korvauksen asema suhteessa suuntaviivoissa eriteltyihin tukimuotoihin on kuitenkin ollut jokseenkin tulkinnanvarainen kysymys, sillä korvaus sisältää paitsi korvausta suppeasta puhdistuksesta ja desinfektiosta myös sentyyppisen korvauksen, josta ei, kuten hallituksen esitykseen sisältyvissä 13 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, ole mainintaa valtiontuen suuntaviivojen II osan 1.2.1.3 -jaksossa.

Suuntaviivojen II osan 1.3.1.1. jakso koskee tukea kapasiteetin poistamiseen eläinten, kasvien tai ihmisten terveyteen, hygieniaan, ympäristöön tai ilmastoon liittyvistä tai eettisistä syistä. Suuntaviivojen mukaan tätä kohtaa sovellettaessa edellytetään toiminnan lopettamista lopullisesti ja peruuttamattomasti siten, että toimija ei aloita samaa toimintaa jossakin muualla, kun taas hallituksen esitykseen sisältyvän lakiesityksen 13 §:n mukaisen korvauksen saaminen ei velvoita toimijaa poistumaan alalta. Komission ja maa- ja metsätalousministeriön välisen vuorovaikutuksen ja Suomen tekemien tuki-ilmoituksen täydennysten myötä Suomen valtiontuki-ilmoitusta käsitellään nyt kuitenkin osaltaan myös eläinten tai ihmisten terveyteen perustuvana kapasiteetin täydellistä tai osittaista poistamista koskevana tukena.

Ehdotettu täsmennys 17 §:ään olisi perusteltu, koska suuntaviivojen I osan yhteisissä säännöksissä olevaa poikkeusta kiellosta soveltaa suuntaviivoja vaikeuksissa oleviin yrityksiin, joiden vaikeuksien aiheuttajana on II osan 1.2.1.3 jakson mukainen riskitapahtuma kuten eläintauti, ei sovelleta suuntaviivojen II osan 1.3.1.1. jaksossa tarkoitettuun tukeen.

Kansliapäällikkö Pekka Pesonen

Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius

VN/20382/2023-MMM-79

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Wallius Johanna 91214207S	Pesonen Pekka 91323758N
2026-11-13	2026-11-13